

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м. Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96
E-mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Керівникам закладів фахової
передвищої та вищої освіти

Про застосування державної мови

На виконання резолюції Прем'єр-міністра України від 28 липня 2022 року № 19242/1/1-22 до листа Уповноваженого із захисту державної мови від 2 липня 2022 року № 1920/02, Міністерство освіти і науки України надсилає рекомендації Уповноваженого із захисту державної мови щодо норм Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» та Кодексу України про адміністративні правопорушення, які стосуються обов'язкового застосування державної мови у діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій державної і комунальної форм власності для інформування посадових службових осіб про відповідні норми законодавства стосовно державної мови прийняття додаткових дієвих заходів для посилення контролю за виконанням Закону.

Інформуємо, що пунктом 13.9 рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» за № 1-р/2021 від 14 липня 2021 року визначено наступне. «Виходячи з об'єктивного стану, якому натеper перебуває Україна у зв'язку з військовою агресією з боку російської федерації й використанням нею «мовного питання» як одного інструментів своєї геополітичної експансії, Конституційний Суд України наголошує, що загроза українській мові рівнозначна є загрозою національній безпеці України».

Враховуючи, що відповідно до статті 49 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (далі – Закон) доручення Уповноваженого із захисту державної мови належить захист української мови як державної та захист права громадян України на отримання державною мовою інформації та послуг у сферах суспільного життя на всі

МОН № 1/8841-22 від 03.08.2022

Підписав: Вітренко Андрій Олександрович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000000FF902F003095A500
Дійсний з 07.07.2022 13:04:50 по 07.07.2024 13:04:50

Вх. 44
09.08.2022

території України й усунення перешкод та обмежень у користуванні державною мовою, Міністерство звертає увагу на необхідність виконання норм Закону.

Додаток: на 4 арк.

Перший заступник Міністра

Андрій ВІТРЕНКО

**Рекомендації Уповноваженого із захисту державної мови
щодо норм Закону України «Про забезпечення функціонування
української мови як державної» та Кодексу України про адміністративні
правопорушення, які стосуються обов'язкового застосування державної
мови у діяльності органів державної влади, органів місцевого
самоврядування, підприємств, установ та організацій державної і
комунальної форм власності**

1. Згідно з пунктами 1, 2, 3, 4 та 16 частини першої статті 9 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (далі Закон) **володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків зобов'язані** члени Кабінету Міністрів України, перші заступники та заступники міністрів, керівники інших центральних органів виконавчої влади та їх заступники, голови місцевих державних адміністрацій, і перші заступники та заступники, депутати місцевих рад, посадові особи органів місцевого самоврядування, державні службовці, посадові та службові особи підприємств, установ і організацій державної і комунальної форм власності.

2. Відповідно до частини першої статті 12 Закону робочою мовою діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій державної і комунальної форм власності, у тому числі мовою засідань, заходів, зустрічей та мовою робочого спілкування, є державна мова.

3. Відповідно до частини першої статті 6 Закону **кожний громадянин України зобов'язаний володіти державною мовою.**

Конституційний Суд України у рішенні від 14.07.2021 у справі з конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» наголосив на тому, що громадянин України не має обов'язку володіти іншою мовою, ніж державна, тому надання йому поза його волею інформації іншою мовою, ніж державна, порушенням його прав, що є несумісним із Конституцією України.

З огляду на зазначене інформування громадян України посадовими та службовими особами з питань діяльності відповідних органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій державної і комунальної форм власності безпосередньо, через засоби масової інформації або за допомогою сучасних засобів комунікації мережі Інтернет має здійснюватися державною мовою.

3. Відповідно до статті 13 Закону мовою нормативно-правових актів і актів індивідуальної дії, діловодства і документообігу органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування є державна мова. Мовою локальних актів, що регулюють діяльність підприємств, установ та організацій державної і комунальної форм власності, є державна мова. Органи державної влади, органи влади Автономної Республіки Крим та органи місцевого самоврядування, підприємства, установ

УВ
Секретаріат Уповноваженого із захисту державної
№1920.02--Вих. від 25.07.2022
КЕП: Кремін'я Т. Д. 25.07.2022 11:01
58E2D9E7F900307B040060003FC033000A879D00

про товари (послуги), у тому числі через інтернет-магазини та інтернет-каталоги державною мовою. Інформація про товари та послуги на території України надається державною мовою. Виробники (виконавці, продавці) в Україні всі форм власності надають споживачам інформацію про вироби (товари), роботи чи послуги державною мовою. Інформація про вироби (товари), роботи чи послуг доводиться до відома споживача в порядку, у спосіб та в обсязі, що визначені Законом України «Про захист прав споживачів».

У разі якщо, крім державної, інформація про товари та послуги надається також іншими мовами, обсяг інформації про товари та послуги державною мовою не може бути меншим за обов'язковий обсяг інформації згідно вимогами, встановленими Законом України «Про захист прав споживачів». На прохання клієнта його персональне обслуговування може здійснюватися такою іншою мовою, прийнятною для сторін.

9. Згідно із нормами статей 37 та 38 Закону мовою листування юридичні особи, зареєстровані в Україні, з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями державної комунальної форми власності в Україні є державна мова. На звернення, викладені державною мовою, юридичні особи, зареєстровані в Україні, надають відповідь державною мовою.

10. Звертаю особливу увагу на те, що 16 липня 2022 року набрав чинності підпункт 1 пункту 7 розділу IX «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»: відповідно до якого запроваджуються нові норми Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), а саме: стаття 188⁵² стосовно порушення закону щодо функціонування і застосування української мови як державної та стаття 188⁵³ щодо невиконання законних вимог Уповноваженого захисту державної мови під час здійснення ним державного контролю за застосуванням державної мови.

Відповідно до нових норм КУпАП передбачена адміністративна відповідальність щодо безпосередніх порушників. Так, за порушення вимог Закону щодо застосування державної мови під час засідань, заходів, зустрічей, робочого спілкування, в актах, діловодстві та документообігу в органах державної влади, органах влади Автономної Республіки Крим і органах місцевого самоврядування, на державних і комунальних підприємствах, установах та організаціях, інших суб'єктах господарювання державної комунальної форми власності, у судочинстві та діловодстві у судах України, органах правопорядку, розвідувальних органах, державних органах спеціального призначення з правоохоронними функціями, на державному кордоні України, процесі виборів та референдумів, у міжнародних договорах України передбачено накладення штрафу від двохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або попередження, якщо порушення вчинене вперше.

За порушення вимог щодо застосування державної мови у сфері освіти, науки, культури, книговидавництва, у користувацьких інтерфейсах комп'ютерних програм та веб-сайтів, у сфері інформації для загального ознайомлення

публічних заходів, технічної і проєктної документації, реклами, охорон здоров'я, спорту, телекомунікацій та поштового зв'язку, транспорті передбачено накладення штрафу від двохсот до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або попередження, якщо порушення вчинені вперше.

За повторне протягом року вчинення порушення на порушників мож накластися штраф у розмірі від 500 до 700 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (8500-11900 грн).

Вимогами статті 188⁵³ КУпАП визначено, що повторне невиконання законних вимог Уповноваженого із захисту державної мови під час здійсненні державного контролю за застосуванням державної мови тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (1700-3400 грн).